

Els Ports. Natura i Art 2018

3a. Edició - 2a. Convocatòria
Diumenge 26 d'agost

Paüls
(Tarragona)



Aquest 2018 és un any molt especial per al projecte *Els Ports. Natura i Art*, ja que arriba a la seva 3a. Edició al Parc Natural dels Ports, la 5a. si tenim en compte les de 2011 i 2012 al Paratge Natural de Poblet. També perquè per primera vegada ens associem amb una altra entitat, en aquest cas La Nau Còclea i el seu *El Grand Tour*, amb qui hem compartit complicitats en el seu pas per les Terres de l'Ebre, convocant una cita extraordinària del nostre esdeveniment per tal de rebre'ls el 26 d'agost. Així ens hem trobat amb dues convocatòries enguany, la que ja comença a ser habitual al juny, a Horta de Sant Joan (i Arnes aquest 2018) i la d'agost, a Paüls, la que ara ens ocupa en aquesta memòria.

La jornada del diumenge 26 va ser doblement particular. Per una banda, aquesta suma amb *El Grand Tour*, que venien caminant des de Montserrat, arribant a Sant Carles de la Ràpita, en un total de 19 dies de marxa; i buscant sintonitzar amb la consideració de que caminar pot ser una experiència estètica i artística. I en segon terme, per ser una convocatòria que va abraçar hores de capvespre i nocturnes, amb una vivència del tot nova de la nostra proposta.

Vull senyalar que el nombre de participants a l'activitat (entre assistents, artistes i familiars i amics) va ser de 65 persones, un fet remarcable considerant que es tractava d'una segona convocatòria en un mateix any i de que es va celebrar dintre del període vacacional d'estiu.

La periodista Anna Zaera (Surtdecasa), ens ha regalat unes interessants reflexions sobre el que significa apropar-se al bosc i a la natura mitjançant una experiència com la de *Els Ports. Natura i Art*. També hem recollit algunes paraules publicades a les xarxes socials o enviades per email i que publiquem amb el permís de les seves autores, assistents a l'activitat. I finalment, els textos dels propis artistes que enriqueixen enormement aquest document.

Trobareu també un repàs fotogràfic del que han estat les peces artístiques d'aquesta segona convocatòria, amb la meva particular felicitació als seus creadors/es per l'esforç, dedicació i resultats aconseguits. Les intervencions han estat completament ecològiques, efímeres i respectuoses amb el medi ambient, no produint cap alteració sobre el funcionament de la natura i sent retirades un cop finalitzat l'esdeveniment.

Gràcies a tothom que ens continua recolzant i fa que aquest projecte sigui una realitat, sense vosaltres no estaríem aquí. I als participants que amablement han cedit les seves fotografies.

Sergi Quiñonero. Curador
30 de setembre de 2018

Fotografia portada: Jordi Lafon

*Sal al bosque, sal enseguida. Si no sales al bosque, jamás ocurrirá nada
y tu vida no empezará jamás.*

*Sal al bosque,
sal enseguida.*

*Sal al bosque,
sal enseguida.*

'La pestaña del lobo' de Clarissa Pinkola Estés

El projecte 'Els Ports, Natura i Art' és un dels projectes més estimulants que ha generat la comunitat artística al territori de les Terres de l'Ebre. Ideat i coordinat per l'artista Sergi Quiñonero ha situat el paisatge natural dels Ports com un espai per la creació i acció artística. Arran de les sensacions que em va generar la meva primera experiència com a participant, adjunto aquesta petita reflexió.

Què és el bosc?

El bosc és un espai natural arquetípic on l'ésser humà està envoltat de la natura més salvatge, lluny de les domesticacions del conreu i de la vida a l'asfalt de la vila, i per tant, prop de totes aquelles fonts que el connecten amb la seva naturalesa primigènia. Com a tal, representa un espai únic per a la intervenció artística, ja que l'esperit creatiu està més viu que mai.

El bosc suposa en certa manera una tornada a casa. Al silenci, i als sorolls del vent, dels insectes, de les fulles. Més enllà del enrenou i de la contaminació lumínica de les àrees urbanes, el bosc ens proporciona descans en els sentits, una disminució de l'estat d'alerta.

Per què cal travessar-lo?

Per què cal caminar-lo? Caminar el bosc, traçar una espècie de recorregut, suposa la descoberta que implica l'acte del trànsit mateix. Un viatge cap a allò desconegut. Si qualsevol espai no cartografiat resulta desconegut, el bosc, per si mateix, ho és encara més perquè no ha estat subjecte a l'ordre racional de l'urbanisme.

Un bosc pot ser desconegut perquè realment no s'hagi estat mai en aquell indret en concret, però la majoria de vegades és desconegut perquè el bosc és en si mateix un cos viu, amb els seus cicles, i els seus imprevistos i que no saps mai quin secret guarda. Aquest misteri

de la vida, del fet inesperat, és en part allò que el fa l'escenari perfecte perquè el fet d'habitar-lo, ja sigui una espècie de performance de l'humà *amb i contra* la natura. Un repte iniciàtic. I és que un viatge iniciàtic suposa que aquell que l'inicia mai tornarà a ser el mateix. Segons l'Astrologia, aquell viatge que condueix a l'individu a la Iniciació consta de tres etapes codificades: separació - transició - incorporació. Totes elles ritus de passatge.

També és un entorn per descobrir els punts de vista propis. Allò més macro universal, com el cel i l'orografia de les muntanyes, o allò més micro com el recorregut d'un insecte o una petita marca en una roca. Descobrir diferents perspectives i travessar desnivells, zones planes, etc.

La ruta suposa també una confrontació física del nostre organisme amb l'entorn. El cos ha d'esforçar-se i generar endorfines per fer front al desafiament. El ritme cardíac s'accelera, el desprenem suor, finalment ens relaxa com assolim el repòs...

El fet d'emprendre una travessia en comunitat permet compartir alguns trams del camí, intercanviar descobertes, adaptar-nos al ritme físic de l'altre per poder tenir una conversa de costat a costat. El bosc és un espai que per la seva simplicitat és capaç d'atorgar-nos unes lliçons que no podem trobar als llibres. El pas de les estacions, la vida i la mort, la mort com a generadora de nova vida, la bellesa i la destrucció. També és un espai on percebre l'escala humana i comparar-la amb la immensitat i la llargada dels arbres i amb el pas constant d'un insecte diminut.

Els artistes que l'habiten

Els artistes que van habitar el bosc van establir una espècie de repte, entre el diàleg i el desafiament, entre sentir-se a casa i a la intempèrie. Em va impressionar especialment la radicalitat de la intervenció proposada per Mariaelena Roqué, 'Una dona una', en el que es convertia directament en una dona bosc, és a dir, es mimetitzava amb la naturalesa i feia una espècie d'exorcisme ple d'udols engendrant una dona llop i evocant així la potència d'allò femení. Uns ninots fà·lics al voltant representaven l'amenaça negra d'uns éssers fantasmals a la vigrositat de la seva feminitat esclatada. Finalment, desproveïda de la seva vestimenta de bosc, es deixava caure nua en un rierol, amb una posició d'entrega al flux de l'aigua del riu. Deixada caure, sense oposar cap tipus de resistència a allò que la natura volia de la seva presència.



Mo, Vida Oculta, UnadonaUna i Poesia al bosc. Fotografies: Antònia Ripoll, Júlia Idiarte i Virginia Prades

Una altra de les intervencions interessants va ser la de l'artista Jordi Llorc (Tarragona), amb la instal·lació 'Vida Oculta', que volia emular els gravats de J. J. Grandville a través de petites intervencions encastades en les pedres. Maria Pons (Ampostà), amb Daniel Sáez i Iona Koppers van portar a terme la performance 'Mo', una re-lectura de l'obra 'Càntir d'engany' que té com a *leitmotiv* el joc de la corda, que aquí representa la lluita entre l'ésser humà i el medi natural; o Albert Guiu (Flix) que va recitar al llarg del recorregut diversos poemes vinculats amb la natura.

Aquest projecte promou activament el respecte, la cura i la necessitat de salvaguarda de l'entorn natural com a espai on les persones hi poden ser convidades. És un espai per habitar, ara bé, considerant que la propietat mai és humana, ni tan sols dels Déus, sinó que és un regal de l'Univers per aprendre que la fragilitat i la potència van de la mà.

Anna Zaera

LA IMATGE

El Pati tanca amb bona resposta el projecte 'Els Ports, Natura i Art'



Una seixantena de persones van participar en el projecte *Els Ports, Natura i Art* que va tenir lloc el passat diumenge a la zona de la Font del Teix, al Port de Paül, impulsat per Lo Pati-Centre d'Art Terrres de l'Ebre i dirigit per l'artista Sergi Quiñero.

Esta ha estat la tercera edició del projecte, que enguany ha comptat amb dos intervencions d'art efímer a la pell dels Ports, la primera el 3 de juny, a la zona del riu Estrets entre els termes d'Horta de Sant Joan i Àrnes. El projecte busca reflexionar sobre la relació

home-natura i posar en valor els espais naturals i la necessitat de conservar-los a partir de la reflexió artística. Els assistents van recórrer un itinerari circular d'uns 4,5 quilòmetres en el qual van poder gaudir de diverses intervencions artístiques. ■

"Aquest recull de premsa és un reconeixement de la bona feina, de la feina col·lectiva, i de l'espai i de la màgia!!"

Antònia Ripoll

"Tota una experiència.

Gràcies.

Em va encantar tot: les intervencions, la poesia, la passejada, les olors, les sensacions..."

Roser Royo

L'itinerari artístic es va iniciar amb un poema visual del que havia d'haver estat el nostre poeta a Paüls, **JESÚS M. TIBAU** (Tortosa), i que no va poder assistir per qüestions de salut. Executat en directe i sobre el terra amb branques i pedres, seguint les indicacions de l'autor, va ser resolt per diferents membres de **EL GRAND TOUR** i tothom que es va voler sumar.

Un cop finalitzat, es podia llegir "VAS i VENTS", paraules escrites en una cruïlla de la nostra senda, en un imaginari sentit de la caminada, d'anada i de tornada, en un anar i venir etern...



Fotografies: Jordi Lafon



Fotografia: Jordi Lafon



Fotografia: Antònia Ripoll - Júlia Idiarte

I
Entretinguts amb un tot bell,
tan bell com la bellesa
anem caminant com camina l'art,
llum d'art ombra de natura,
llum de natura ombres d'art
en veus plurals
deixant petges amigues, per sempre,
a Paüls.

II
Saps Natura?
Estic mirant un precipici
mentre llegeixo versos inexistents.

La vida són els versos,
sempre hi és, arreu,
la podem recitar o no,
avui la recitem,
està tan bonica.

L'eternitat, deixar-se dur
pel precipici de veu de flors,
caure i caure sense temps
entre l'interrogant de la mort
i les seves mil possibles respostes,
Silenci savi que mai respon
l'eternitat.

T'has fixat?
El silenci perllongat és el precipici,
música interpretada
per la immortal energia primera.

Tu, Natura, sempre vida,
ets la supervivent, sempre,
caminem-la plegats, amics i amigues
Paüls i les seves gràcies
ens parlen en nom
de l'art de compartir
natura i art.

ALBERT GUIU
(Flix)

III
Em toca llegir,
amics, amigues,
estic content,
també llegeixen els arbres
i les pedres
i l'aigua
i els companys artistes
llegeixen i són llegits,
saps? em diu una tímida flor
aquesta és la gràcia,
sí, i tant, afirma un esquiol
sols saltant al davant els versos
i al no poder-los llegir
improviso la feina
i dic Art i Natura
i ho llegim plegats,
amigues, amics.

IV

La plenitud de l'instant
és dir eternitat,
el dubte de l'eternitat
és pensar en instants
la gràcia de Natura,
rau en que és l'instant
que viu i mor
eternament en bellesa.

V

A Paüls
ho he vist clar
maridar art i natura
és crear vi per als ulls,
mel per a la complicitat
i calfreds per a la sensibilitat.





Fotografia: Júlia Idiarte

MO, una 'performance' de **MARIA PONS** (Amposta), portada a terme amb Daniel Sáez i Iona Koppers

Després de "Càntir d'engany", a la convocatòria d'Horta de Sant Joan i Arnes, vam presentar "Mo" a Paüls, una 'performance' a partir també de l'acció d'estirar la corda, però amb elements i connotacions diferents, perquè la situació en què es presentava també ho era.

"Mo" és una 'performance' amb el joc d'estirar la corda com a 'leitmotiv' i una esquella penjada al bell mig. Mentre a "Càntir d'engany" el joc d'estirar la corda presentava una lluita entre iguals per explicar la capacitat de l'ésser humà per destruir l'entorn natural, a "Mo", com sol passar en la majoria de manifestacions tradicionals del joc de la corda, la lluita és entre dues forces contràries, d'una banda la de l'ésser humà i de l'altra la del medi natural.

Tot i això, el desenllaç de les dues accions és similar i finalment es materialitza en un estat d'equilibri, resultat de la tensió que exerceixen dues forces compensades. A "Càntir d'engany" des de l'absurd de la lluita entre iguals, entre éssers humans, els uns contra els altres al marge de les repercussions d'aquesta lluita sobre el medi natural i a "Mo", des de la necessitat de l'ésser humà per crear una situació d'equilibri amb el medi natural, necessitat conscient que, inevitablement, entra en conflicte amb la seva naturalesa i que per tant, motiva l'entrada a escena de "Mo", la nena-vaca encarregada d'intercedir en aquest conflicte.

Perquè, que serà de "Mo" i del món que hem deixat quan nosaltres no hi siguem?

"Mo" va succeir a dos espais i moments diferents durant el recorregut de la segona convocatòria de Ports, Natura i Art 2018.

La primera acció va succeir durant el recorregut d'anada, just després de passar al coll de Ploron i d'iniciar el descens cap a la font del Teix, per un tram de sendera estreta i ombrívola que es veu serpentejar entre la vegetació. Mentre el públic iniciava el descens, va veure apropar-se, en sentit contrari, una petita processó encapçalada per Mo, la nena-vaca. Mo duia una esquella a la mà d'on sortien dos trams de corda cap al seu seguici, un home i una dona, que ara l'un ara l'altra, prenen un dels filacteris que hi havia a tots dos extrems de la corda, el llegien i, després de la resposta de Mo; amb un mugit o toc d'esquella, els repartien al públic.

Però la processó no s'aturava, seguia el seu recorregut en sentit contrari al del públic i es perdia en tornar el coll de Ploron.

La segona acció succeïa al final del recorregut, quan el públic va torna a ser a l'àrea recreativa de Sant Roc. Allí l'esperaven Mo i el seu seguici.

Quan es va aplegar tot el públic, la dona va proposar un joc per persuadir a Mo i obtenir el seu favor en el conflicte entre els éssers humans i l'entorn natural, un joc que es basava en el tradicional joc d'estirar la corda.



Fotografies: Camara Lúcida Lúcida

(1) El dissabte 25 d'agost vaig recórrer 1,6 km de l'itinerari de la font del Teix, per abraçar un total de 24 arbres. Cada abraçada va ser senyalada amb un petit lligat de cordes de fibres naturals (cànem, ràfia, sisal).



SERGI QUIÑONERO (La Pobla de Massaluca)
Abraçada a la Terra

Fotografia: Antònia Ripoll



Abraçada a la Terra

Fibres natural, alzines i bedolls
Margada: 12 m. Amplada màxima: 8 m. Alçada màxima: 2 m
Itinerari Font del Teix. Paüls 25 i 26 d'agost de 2018

(2) Durant l'itinerari del diumenge 26, aquesta acció descrita ens conduïa, com un rastre, cap un racó al camí just abans de la Font del Teix, al mig del bosc. Allà vam trobar una gran abraçada construïda també amb corda, que passava d'un arbre a l'altre, i descrivia una estructura ovoïdal.

Un cop arribats a aquell punt, vaig demanar al públic que es situés al centre de l'espai i tanqués els ulls, per passar a llegir el text:

“Comprendre el significat de la natura requereix mirar a les arrels mateixes del misteri de l'existència. El primer que sentim és interès i atracció. L'atracció porta a l'admiració i aquesta al respecte. Amb admiració, l'atractiu es transforma en amor”.*

*"LandsArts. Conservar la naturaleza por su significado a través del arte". I Jornadas Arte, Ecología y Uso Público de Espacios Naturales Protegidos, 2016



Fotografía: Júlia Idiarte



MARIAELENA ROQUÉ (Les Cases d'Alcanar)
UnadonaUna



Fotografía: Virginia Prades

Fotografía: Júlia Idiarte



perdida en el bosque de sus bosques aullando con los lobos a la luna llena
trazos fantasmas de sus tantas vidas arrastra
la serpiente, la manzana, la ella aún la ella siempre la ella
desnuda siempre queriendo o no
la ella sin pecado concebida
que es el pecado?
el cuerpo el cuerpo el cuerpo viviente
pinchado por las enredaderas clavadas hasta el alma
unadonauna

'verge' siempre 'verge' arropada por las lianas los venados y el agua
mojando el agua fría, agua bendita del corazón de la montaña
hoy ya no tiritaba algo se llevó el bosque
convulsa 'dona' convulsa vida
habrá sido un sueño ???
una 'dona' es una 'dona' es una 'dona'
siempre una 'dona'



Fotografies: Quim Giró

JORDI LLORT FIGUEROLA (Tarragona). *Vida Oculta*

Entre els marges i raconets del bosc de Paüls hi viuen petits éssers que la vesprada del Diumenge 26 d'Agost de 2018 ens van obrir les llumetes dels seus microhabitatges per escenificar-nos en forma de Diorama en miniatura la seva vida més íntima per fer-nos reflexionar sobre les costums humanes.

Emulant la sàtira dels gravats del gran estilogràfic J. J. Grandville, el projecte *Vida Oculta* mostra escenes colpidores vers el què i el com del comportament humà. Obres a mida dels petits insectes, amagades entre el bosc, que els visitants van buscar amb la seva mirada, l'olfacte i l'olor. Una mirada curiosa, un cop d'ull als petits habitatges íntims dels éssers minúsculs, però amos (en nombre) d'aquest planeta. L'obra persegueix fer reflexionar sobre la transcendència humana amb exemples contundents, evidenciant la mala relació amb l'ecosistema i els costums erràtics de la nostra espècie.



Muntatge diürn dels diorames i obres que van formar part de *Vida oculta*



AXIAL (La Felguera, Astúries), col·lectiu format per Jaime Rguez i César Naves, ens ofereix un vídeo amb una forta component poètica. Elaborat a partir d'un fragment enregistrat per Jesús M. Tibau a la mateixa Font del Teix, aquest treball enalteix la importància de l'aigua a la natura i la seva presència en el fluir de la vida.

Us convidem al seu visionat al link de Youtube, de la mateixa manera que ho vam fer al final de l'itinerari del dia 26 (fent entrega d'una petita targeta en la que s'havia imprès aquesta mateixa imatge amb les dades de l'obra).



Poc abans de finalitzar el nostre itinerari, al bell mig del bosc, Núria Martínez-Vernis, Salvador Giralt i Albert Guiu van acomiadar la foscor de la nit amb un breu recital de poesia.

Fotografia: Jordi Lafon



Fins el 2019! Fotografia: Jordi Lafon

Es pot veure el resum que TAC 12 TV va fer de la convocatòria de 2012 a : <https://vimeo.com/108767935> i el *Teaser* de l'edició de 2016 a: <https://vimeo.com/184689356> . 2018: L'Informatiu. Canal 21 Ebre 3-6-2018 a: <https://vimeo.com/273896608> I amb més extensió a "Fem una ullada", Canal 21 Ebre 3-6-2018: <https://www.youtube.com/watch?v=U2Bw1upRhQE&feature=youtu.be>

PORTS ELS NATURA I ART

ORGANITZA /

**LO DATI
LO DATI**

CENTRE D'ART-TERRES DE L'EBRE

Qart



Ajuntament d'Amposta



Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura



Diputació Tarragona



Consell Comarcal
del Baix Ebre



Parc Natural
dels Ports

AMB EL SUPORT DE /

COL-LABORA /



GrandTour

naucòclea



Alberg dels Ports



ÒMNIMUM
TERRES DE L'EBRE

